

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר 1
- ב. בל יחל מדרבנן.....3
- ג. דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם שנאמר לא יחל דברו.....4
- ד. שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסור בהנאתו עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה לא הלכה לא.....7
- ה. שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח הלכה אסורה לא הלכה לא.....8
- ו. כבר זו עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אכל הרי זה בבל ילך ... הלך הרי זה בבל יחל דברו.....8
- ז. האומר לאשה קונם שאני משמשך ... משתעבד לה מדאורייתא ... באומר הנאת תשמישך עלי.....9
- ח. תשמישי עליך כופין אותה ומשמשותו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו.....10
- ט. שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור.....10
- י. קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר.....11

דף טו.

א. שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר

אסור להשבע שבועת שוא שנאמר (שמות כ פסוק ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכונת שבועת שוא היא שנשבע לבטלה, וכל הנשבע שבועת שוא מארבע שבועות שנכללו בה עובר בלא תעשה, ואם היה מזיד לוקה¹.

¹ והנה העובר על לאו זה צריך התראה, וכן הוא להדיא בר"מ שם [פ"ה ה"ב], ואע"פ שהוא דיבור בלא מעשה צריך התראה, דלא כנראה מדברי הכסף משנה פ"ב מעכו"ם ה"ט גבי מגדף דבדיבור אין צריך התראה, ובר"מ פ"ב מעדות ה"ד וראב"ד שם. (מנחת חינוך שם אות ו).

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ואף על פי שאין שם מעשה, לרוב חומר הענין חייבתו התורה מלקות², ואם היה שוגג פטור מכלום³.

ונחלקת לארבע – האחת – שנשבע שמהו הוא ההיפך מהמציאות הברורה, כיצד כגון שנשבע על האיש שהוא אשה, ועל האשה שהוא איש, ואפי' אומר סתם אני נשבע שזה אשה ובאמת הוא איש, ועל עמוד של שיש שהוא של זהב, וכן כל כיוצא בזה⁴.

השניה – שנשבע על דבר ידוע שאין בו ספק לאדם שהוא כן, כגון שנשבע על השמים שהוא שמים, ועל האבן זו שהיא אבן, ועל השנים שהם שנים וכן כל כיוצא בזה⁵, שזה הדבר אין בו ספק לאדם שלם כדי לצדק הדבר בשבועה⁶.

שלישית – שנשבע לבטל את המצוה, כיצד כגון שנשבע שלא יתעטף בציצית, שלא ילבש תפילין, ושלא ישב בסוכה בחג הסוכות, ולא יאכל מצה בלילי הפסח, או שיתענה בשבתות ובימים טובים וכן כל כיוצא בזה⁷.

רביעית – שנשבע על דבר שאין כח בידו לעשותו⁸, כיצד כגון שנשבע שלא יישן סתם, שהרי הוא כנשבע שלא יישן לעולם⁹, או אפילו פירש שלא יישן שלשה ימים לילה ויום רצופים, או נשבע סתם שלא יטעום כלום, או אפילו פירש שלא יטעום כלום שבעה ימים רצופים שהרי זה כנשבע להמית עצמו¹⁰.

² והנה בלאו זה אם חזר תוך כדי דיבור אינו חייב, עיין ר"מ פ"ב משבועות הי"ז. אע"פ שמלשון הר"מ נראה, דדוקא בשבועה להבא שייך תוך כדי דיבור, אבל בשבועה דלשעבר שעבר העבירה לא אמרינן תוך כדי דיבור כדיבור, מ"מ מלשון הש"ס נדרים פ"ז ע"א דאמרי בר ממגדף ועובר עבודה זרה וכו', נראה דבלשעבר ג"כ תוך כדי דיבור כדיבור הו"ז מהמנויים, דאלו המנויים ג"כ כבר עברו ומ"מ היה מהני תוך כדי דיבור אי לאו משום חומרא דהני, הא בכל מקום מהני, ועיין קצות החושן סי' כ"ח סק"ח. (מנחת חינוך שם אות ט).

³ שם הי"ז חינוך מצוה ל

⁴ רמב"ם פ"א ה"ד, שו"ע יו"ד סי' רלו סעי' ד וש"ך ס"ק י

⁵ עיין בט"ז ס"ק ח שהביא מהב"י שה"ה אם ראה מטר יורד ונשבע שהפירות יהיו בזול לוקה משום שבועת שוא, מפני שדבר ידוע לכל הוא. ולכאורה תלוי זה לפי המקום והזמן, שהרי בזמן הזה אפילו יורד מטר אינו ודאי שיהיה בזול.

⁶ שם ה"ב

⁷ שם הי"ז

⁸ שם הי"ז וה"ב ושו"ע סעי' ד

⁹ רמ"א וערך לחם שם

¹⁰ ועיין בט"ז ס"ק ט שכתב שהוי כנשבע לבטל את המצוה ובכאר הגולה שם "וכתב הר"ן משום דהוה ליה נשבע על דברי תורה שנשבע להמית את עצמו הילכך הוי שבועת שוא וב"י כ' כיון דא"א לקימו הוה שבועת שוא ולא חלה". ועיין בגליון מהרש"א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסגרת נדרים

וכן כל כיוצא בזה. או שנשבע שלא יאכל מכל פירות שבעולם¹¹, הרי זו שבועת שוא ומלקין אותה¹².

ב. בל יחל מדרבנן

כבר התבאר לעיל דף יג. יד. שלמרות שכדי שיחול¹³ נדר צריך להיות אותו דבר הנאסר דבר שיש בו ממש שיחול עליו הנדר, אבל אם אין בו ממש אין כאן דבר שיחול עליו הנדר ואין הנדר כלום. אולם ישנו איסור בל יחל דברו מדרבנן, וצריך שאלה מדרבנן על נדרו.

ומכיון שאינו אלא מדרבנן פותחין לו פתח ממקום אחר ומתירין לו נדרו, ואם עבר על הנדר¹⁴, אין קונסין אותו לנהוג איסור כימים שעבר על הנדר ונהג בהם היתר, אבל הנודר נדר גמור דאורייתא ועבר עליו במזיד, קונסין אותו ואין מתירין לו, אלא א"כ ינהוג איסור כימים שעבר עליו ונהג בו היתר.

אולם זה דוקא באוסר על עצמו¹⁵, אבל כשאוסר דבר שאין בו ממש על חבירו, אין צריך אפילו שאלה מדרבנן. וגם הא הדיבור וההליכה עדיין אינו בעולם ואינו יכול לאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו.

כיצד, האומר קונם שאיני מדבר עמך, שאיני עושה לך, שאיני מהלך לך, שאיני ישן עמך¹⁶, אינו נדר, ואפילו אם אמר קונם שאיני¹⁷ מדבר עמך, שאיני עושה לך, שאיני מהלך לך, שאיני ישן עמך, אינו נדר. שלא אסר אלא הדיבור או העשייה או ההילוך

¹¹ דכיון שאמר "כל" כולל דגים ופשתן וכיו"ב דברים הנולדים וגדלים זה מזה ודברים הנקראים פרי מפרי ונידולי קרקע. (באר היטב שם סי' רלב ס"ק ז ועיין ל"ת סא).

¹² נשבע שהשמש גדולה מן הארץ אינו לוקה משום שבועת שוא, שאף על פי שהדבר כן, אינו גלוי לכל העולם כי אם לחכמים לבד. וכן כל כיוצא בזה. וכן אם נשבע שהיא קטנה מן הארץ פטור, מפני שנשבע לפי דעתו.

ערך לחם שם

¹³ שו"ע ונו"כ ריג א

¹⁴ ש"ך שם ב כמבואר בשו"ע ונו"כ שם רח ב שכן הדין בכל מקום שצריך שאלה מדרבנן.

¹⁵ רשב"א בחי' ע"ש והכי דייק לישנא דהרמב"ם (פ"ג מהל' נדרים הי"ב) הנודר מן הדברים וכו' הואיל ואסר על עצמו בהם עכ"ל. חי' רעק"א שם

¹⁶ ואע"ג שבס"י ר"ו מודרני ממש שאיני אוכל לך כו' חל הנדר, לא דמי לכאן דכאן אין ממש לא בדיבור ולא בשינה אבל התם מ"מ המאכל עצמו יש בו ממש והוא קונם המאכל עצמו בענין זה שאיני אוכל לך עכ"ל התוספות ריש נדרים ולא קשה נמי מ"מ"ש כאן שאיני עושה לך אף על פי דיש כאן מעשה שהוא ממש דבשעה שנודר אין כאן ממשות לפנינו שיחול הנדר משא"כ במאכל שישנו בשעה שנודר ועליו חל הנדר. מ"ז שם א

¹⁷ משום דבנדרים מיתסר הפצא אנפשיה תני בלשון שאיני כו' והביאו הכ"מ פ"ג נדרים ואסיק וכן יש להגיה בכל הני שאיני בלא יו"ד ע"כ. ש"ך שם א, ועיין יד אברהם ולדידי אין צורך להגיה, דהר"ן אויל לטעמיה דסבירא ליה דנדר שהוציאו בלשון שבועה לא מהני כנראה מדבריו ריש נדרים [ב, ב ד"ה איידן], אבל הרמב"ם דסבירא ליה דנדר שהוציאו בלשון שבועה מהני, וכדעת הרמב"ן [שם ה, ב] שהביא הר"ן [שם] והביאו הב"י בסמ"ן ר"ו [ריש עמוד שיח] וכן כתב הט"ו בסמ"ן רל"ז ס"ק ז' לדעת הרמב"ם [שבועות ה, ד], א"כ אתי שפיר לישנא דשאיני גבי נדרים נמי. וכן העתיק השו"ע לקמן סימן רי"ח [סעיף א], אלמא דנדר שאמר בלשון שבועה שאסר נפשו על החפץ מהני.

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

או השינה, ואלו הם דברים שאין בהם ממש. וכל שכן אם אמר בפירוש דבורי או עשייתי או הליכתי אסורים עליך, או שאמר שינה אסורה עלי, שאינו נדר. וצריך רק שאלה מדרבנן. לפיכך האוסר עליו שמיעת תפלת שמעון, אף על פי שלא נדר אלא משמיעת קולו שהוא דבר שאין בו ממש, צריך שאלה מדרבנן¹⁸.

אבל אם אמר קונם פי מלדבר עמך, קונם ידי עושות לך, קונם רגלי מהלכות לך, קונם עיניו¹⁹ בשינה²⁰, הרי זה נדר גמור מן התורה, שהרי פיו וידי ורגליו ועיניו יש בהם ממש, ועליהם חל איסור הנדר.

ג. דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם שנאמר לא יחל דברו

כבר התבאר במסכת פסחים דף נא. ששלושה דינים²¹ נאמרו בדין מנהג איסור האחד – שאין לנהוג היתר בדבר, לפני הנוהגים איסור.

השני – דברים המותרים ונהגו כל או קהילה גדולה ישראל וקיבלו עליהם לאסור²², או אם היתה ההסכמה נדר לרבים או סייג לתורה ולדבר מצוה כדי שלא יביא קלקול לדת התורה או להביא הרבה מישראל לכלל סכנה²³,

¹⁸ דוקא באוסר על עצמו אבל לא כשאוסר דבר שאין בו ממש על חבריו וגם הא הדיבור וההליכה עדיין אינו בעולם וא"י לאסור דבר שלב"ל על חבריו רשב"א בח"י ע"ש והכי דייק לישנא דהרמב"ם (פ"ג מהל' נדרים ה"ב) הנודר מן הדברים וכו' הואיל ואסר על עצמו בהם עכ"ל. ח"י רע"א שם

¹⁹ היינו כשפירש יום או יומים אבל נדר סתם בשינה הוא כנודר שלא יישן לעולם והוא נדר שוא וכן נדר שלא יישן ג' ימים הוא נדר שוא כשם סי' רל"ו סעיף ד'. ש"ך שם ה

²⁰ נדר משינת קבע נלע"ד דאסור לישן עראי דשמא ירדם א"כ דמניח ראשו בין ברכיו ע' ש"ע א"ח (סמ"ד) ועי' בח"י רשב"א סוכה שכתב דיש שלמדו מכאן בנשבע שיעשה כך וכך בחצי הלילה דאסור לישן שינת עראי דשמא ירדם ותב עלה דליתא דלא נזרו אלא היכא דאם ירדם יהיה האיסור בנוף השינה משא"כ כה"ג דאין האיסור בנוף השינה עי"ש וא"כ בכה"ג דנדר שלא לישן קבע דהאיסור בנוף השינה חיישינן לשמא ירדם. ח"י רע"א שם ג

²¹ ערוה"ש יו"ד ריד ה

²² ואי רבים הסכימו לדבר אחד אי דינו כנדר ושבועה, וכן אי יש לחלק אי הקבלה נעשה על פה או בכתב, וכן אי צריך רוב בני עיר לבטלה או סגי בדעת החתומים על התקנה. והוא הדין אי המיעוט יכולים למחות בהביטול, או כשהחכם עיר אינו מסכים בהביטול, עיין תשובת בית יהודה (חלק יו"ד) סימן ט"ז באריכות, (וברמ"א סוף סימן רנח), וגינת ורדים חלק יו"ד, ריש כלל ג', ושו"ע סימן רכח סעיף מב. ועכ"פ כשנעשה בפומבי ופרסום יש למחות בביטול. אשל אברהם (אופנהיים) יורה דעה סימן ריד סעיף ב

²³ יו"ד רכח כח על פי ביאורו של ערוה"ש ריד יב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

חמורים הם מנדר, וחייבים כולם לנהוג בהם, ואין להם התרה לא בפני שלושה ולא בפתח וחרטה²⁴.

השלישי – דברים המותרים²⁵ והיודעים בהם שהם מותרים, נהגו בהם איסור מחמת סייג וגדר ופרישות, מדרבנן²⁶ הרי זה כאילו קבלו עליהם בגדר, כמבואר בסוגייתינו ואסור להתירם להם, בלי התרת נדרים²⁷. ובמקום ספק אם הוא מנהג או לאו יש להקל ככל ספק דרבנן לקולא²⁸.

הלכך מי שרגיל להתענות תעניות שלפני ראש השנה ושבין ראש השנה ליום כיפורים, ומי שרגיל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין מי"ז בתמוז ורוצה לחזור בו מחמת שאינו בריא, צריך ג' שיתירו לו.

וגם עדיין לא התרגל שלוש פעמים²⁹ אם בשעה שהתחיל לנהוג היה דעתו לנהוג כן לעולם, ונהג כן אפילו פעם אחת, צריך התרה ויפתח בחרטה שמתחרט שנהג כן לשם נדר. אך אם עלה בדעתו להתענות ומחשב בלבו לעשות היום דבר זה או ב' פעמים או ג' פעמים אינו צריך כלום ואומרים לו מותר שאינו בגדר נדר, כיון שלא גמר בלבו לעשות כן לעולם³⁰.

אולם אם רוצה לאכול בסעודת מצוה אין צריך התרה ומצוה לאכול, י"א משום שלא חל הנדר על כך³¹. וי"א³² שכל המתענה על דעת שיאכל בסעודת מצוה הוא מתענה וא"כ לא נדר על כך.

וי"א שכל שאינו חוזר בו ממנהגו לגמרי, אלא שעתה מחמת מה שאירע לו כגון סעודת מצוה או אם אירע לו איזה מיחוש ורצה לאכול היום, ולעתיד שוב חוזר למנהגו, ג"כ

²⁴ ש"ך יו"ד ריד ס"ק ד מהמהרש"ל

²⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד ריד א

²⁶ שיורי ברכה שם ס"ק א בדבר יהושע ח"ב סי' ל"ח אות ג' העיר בזה, דלהדיא מבואר בנדרים ט"ו. דדברים המותרים כו' איסורו משום לא יחל מדרבנן. ותמה על החת"ס בס"י ק"ז שכתב דהוי דאורי' כו'. ע"ש. ועי' גם יב"א ח"ה או"ח סי' ל"ז, שהביא שכ"כ הרא"ש והר"ן בנדרים פ"א ע"ב, ועוד אחר

²⁷ שהלשון מתירין לו פי' בלא התרת חכם ו – נשאל ר"ל בהתרת חכם. ואין מתירין לו – ר"ל בלא התרת חכם. ובשו"ע שם הביא יש מי שאומר שאם מועה ונהג איסור בדבר המותר, נשאל ומתירים לו בשלשה כעין התרת נדרים ואם יודע שהוא מותר ונהג בו איסור, אין מתירין לו אפילו כעין התרת נדרים, דהוי כאילו קבלו על עצמו כאיסורים שאסרתן תורה שאין להם היתר לעולם. ולשיטתם מתירים היינו בהתרת נדרים ואין מתירים פירושו אפילו על ידי התרת נדרים והמנהג כסברא ראשונה. ביאור הגר"א שם

²⁸ שיורי ברכה שם.

²⁹ שו"ע הרב תסח

³⁰ ערוה"ש שם ד וכן משמעות לשון הפוסקים.

³¹ משום דהוי דבר מצוה, והוי כמו שקיבל סך ימים להתענות ואירע בהדי שבת ויו"ט שאינו חל הקבלה, ודוקא גבי נדר צריך התרה אם פגעו בהם שבתות וימים טובים וכו', אבל אם רוצה לחזור מחמת שאינו בריא בזה אין שום מצוה, כי כמה אנשים אף שאינם בריאים כל כך ואף על פי כן אינם אוכלים בשר ושתיים יין. בית הלל

³² אבל הכא לא אסיק אדעתיה דכשלא יהא בריא לא יתענה והלכך צריך התרה ש"ך שם ס"ק ב

הלכות הדין היומי

מסגרת נדרים

אינו צריך התרה. ומה שצריך התרה אינו אלא כשאינו בריא ורוצה לחזור לגמרי ושלא לשוב למנהגו לעולם, לכך צריך התרה³³.

לפיכך הרוצה לנהוג בקצת דברים המותרים, לסייג ופרישות, או שרוצה להחמיר במחלוקת הפוסקים³⁴ יאמר בלבו³⁵ בתחלת הנהגתו שאינו מקבל עליו כן בנדר, וגם יאמר שאין בדעתו לנהוג כן אלא בפעם ההוא או בפעמים שירצה, ולא לעולם.

מנהג אינו אלא שבכוונת המכוין קבלו עליהם כן ודעתם היה לנהוג כן לעולם, לא שנהגו כן במקרה או לסבת מה³⁶.

דבר שהוא מחלוקת הפוסקים ונהגו כדעת האוסר, עשאוהו כרבים וחייבים בו מן הדין עד שיעקור דירתו משם, ואין לו היתר באותה העיר, וגם הבא מחוץ לעיר וקבע דירתו שם, חייב לנהוג בו מן הדין אף על פי שלא נהג בו מקודם³⁷.

לפיכך הדר במקום שנהגו שאין אוכלים בו מצות מכונה בפסח, או שאין אוכלים "שרויה" וכדומה³⁸ אינו רשאי להתיר כל עוד דר הוא במקום זה ואסור במצות מכונה.

אבל הנהגים איסור בדברים המותרים מחמת שסוברים שהם אסורים, ועכשיו נתברר שהוא מותר ומנהגן היה בטעות, או שנסתפקו בדבר ועכשיו שנתברר שמותר לא הוי כאילו קבלום בנדר. וכן אם היו סוברים שהוא איסור גדול ואח"כ נתברר שאין בו איסור כ"כ לא הוי נדר.

ואם אינו ידוע אם היה מנהג בטעות או מנהג ברור אם יש שום צד או שום הוכחה לתלות בטעות או שהוא מנהג גרוע אנו תולין, לפי שדבר זה הוא קל מאחר ששרשו מדרבנן אבל מנהג חשוב מסתמא היה כהוגן ובלי טעות³⁹.

עיר שקיבלה על עצמה צריך חרטת כל העיר, ומדינה צריכה חרטת כל המדינה⁴⁰, ורובו ככולו⁴¹.

אם רב העיר הנהיג איזה מנהג, ובני העיר סוברים שכך הוא הדין, לא שייך בזה דברים המותרים, שהרי הם לא ידעו מזה כלום. וכ"ש אם החכם סבור שכך הדין ולא כיון אל האמת, ודאי אינו מנהג כלל⁴².

³³ דגול מרבבה ומובא בפ"ת ס"ק א

³⁴ מנ"א קסא א

³⁵ ערוה"ש שם ד

³⁶ ערך לחם שסבשם רשד"ם

³⁷ ערך לחם שם סעי' ב

³⁸ ערוה"ש שם

³⁹ שיוירי ברכה שם ס"ק ב

⁴⁰ גליון מהרש"א שם

⁴¹ ערוה"ש ריד לו

⁴² שיוירי ברכה שם ס"ק ג

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

קהל בפני עצמו שבאו מעיר לעיר⁴³, הוי כאלו יושבים בעירם ונוהגים מנהגם. לפיכך המייסדים ישוב חדש ובאים לקבוע מנהג למקום, אם⁵⁵ רוב המייסדים באים ממקום אחד חייבים להמשיך מנהגם, והמיעוט נטפל להם בין להקל בין להחמיר, ואפילו אם נתווספו אח"כ עוד תושבים ונעשו המיעוט רוב, ואם המייסדים מחצה על מחצה רשאים לקבוע באיזו מחצה שרוצים ואף לקולא.

קהלה⁴⁴ שנהגו בה לאסור דבר מה שנחרבה ונתישבה ע"י אנשים אחרים שנוהגים להקל במקומות שבאו משם, אין מחויבים עתה להחמיר שמאחר שאנשיה כבר נתגרשו ממנה נתבטל מנהגם, ובפמ"ג מסתפק אפילו בנשארו בה קצת כיון שנתגרשו רובם אך למעשה בנשארו בה אפילו מיעוט כל שיש עדיין שם קהלה עליה, הבאים לשם מתחייבים לנהוג כמנהג המקום הזה, ואפילו הבאים לתוכה רבים ממנה נטפלים המה למיעוט שבה.

אולם אם הקהלה החדשה מתנהגת בפני עצמה, ואינה מתערבת עם הקהלה הישנה בעניינה אינה מחוייבת המנהג המקום.

וכן מצוי בקהלות הגדולות שנמצאים בהם כמה קהלות שכל אחת מתנהגת כפי מנהג אבותיה מדור דור.

והגדרת קהלה היא, שיש בה מנין וכל צרכי צבור כנהוג, כלומר ביהכ"נ שמתפללים בו בכל יום בצבור, ויש להם מו"ץ ומקוה, וכדומה כנהוג בכל קהלות ישראל.

בזמננו, כל הערים הגדולות שבכל מדינה ומדינה שבאו ונתקבצו שם הרבה קהילות יהודיות מגלויות שונות עם מנהגים שונים, יכולה כל קהילה וקהילה להתנהג⁵³ כמנהגיה, ואין היא נטפלת למנהג אנשי העיר שדרים בעיר דורי דורות. אולם מנהג או מנהגים שקיבלו אותו כל הקהלות הדרות באותה עיר או מדינה אין רשאים לשנות כגון הנחת תפילין בחול המועד בארץ ישראל שאין קהילה או יחיד רשאי לשנות.

ד. שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג

הלכה לפני הפסח אסור' בהנאתו עד הפסח הלכה לפני

הפסח אסורה לא הלכה לא

היה עומד⁴⁵ קודם הפסח כגון במרחשון או אחר כך, ואמר לאשתו קונם שאת נהנית לי מהיום עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג (סוכות),

⁴³ ערך לחם שם

⁵⁵ שו"ת אנ"מ יו"ד ח"א סי' פ"א וח"ב סי' ט"ו.

⁴⁴ ביאור הלכה סימן תסח סעיף ד"ה והומרי

⁵³ שו"ת אנ"מ אבה"ע ח"א סי' נ"ט, יום טוב שני כהלכתו בנספח סעי' ה' בשם הגרש"ז אויערבאך שליט"א.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם יו"ד רכ כב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

הלכה לפני הפסח אסורה ליהנות ממנו מיד שהלכה עד הפסח מן התורה, ואם נהנית משעת הליכה לוקה⁴⁶.

ולא עוד אלא אפילו לא הלכה כלל ואינה רוצה לילך לפני הפסח, אסורה ליהנות ממנו מדרבנן מיד משעת הנדר עד הפסח, מחשש שמא תלך אחר כך ותעבור למפרע. אבל לאחר הפסח מותר אפילו הלכה.

דף טו:

**ה. שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח
הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך
אחר הפסח הלכה אסורה לא הלכה לא**

אמר לה⁴⁷ קונם שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח, אסורה ליהנות ממנו מיד⁴⁸ שמא תלך ותעבור למפרע⁴⁹, ואם הלכה לפני הפסח ונמצאו מהנה אותה, הרי זה לוקה ואסורה בהנייתו עד החג, ומותרת לילך לבית אביה משהגיע הפסח⁵⁰.

**ו. כבר זו עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אבל הרי זה
בבל ילך ... הלך הרי זה בבל יחל דברו**

האומר פירות אלו אסורין⁵¹ עלי היום אם אלך למחר למקום פלוני, הרי זה אסור לאכלם היום גזירה שמא ילך למחר לאותו מקום, שבתנאי אין אדם

⁴⁶ פי' הרי"ן דקאי על האשה דאע"ג דלא נדרה כלום מ"מ עברה על לא יחל פי' לא יוחל הדבר של נדר וכיון שאדם יכול לאסור על אחר הרי האחר בלא יחל ולא כהרמב"ם שפירש לוקה הוא אם מהנה אותה ולא היא. ט"ז שם ב

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם כג

⁴⁸ שכאן לא אמר שאסורה לילך לפני הפסח שמא תהנה ממנו אחר הפסח, דאדם נזהר בנדר ואינו נזהר בתנאי נדר עכ"ל פרישה. ש"ך שם לח

⁴⁹ ש"ך שם לז

⁵⁰ עיין תוספות יום טוב סוף פרק ז' מנדרים, דמתוספות [נדרים טו, ב ד"ה ומותרת] משמע דדוקא בלא הלכה לפני פסח, אבל בהלכה לפני פסח, אסורה מדרבנן לילך אחר הפסח פן תשכח ותהנה, ודלא כהרי"ן בדף ט"ז [שם ד"ה מותרת] בפירושא דהאי מתניתין גליון מהרש"א שם אות ט

⁵¹ רמב"ם הלכות נדרים פרק ד הלכה יד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

נזהר כל כך כמבואר לעיל דף יד. וחיישינן שמא יעבור למחר על התנאי⁵²,
ואם עבר ואכלן היום והלך למחר לוקה ואם לא הלך אינו לוקה.

ז. האומר לאשה קונם שאני משמשך ... משתעבד לה מדאורייתא ... באומר הנאת תשמישך עלי

כבר התבאר במסכת כתובות דף סא: שהמדיר את⁵³ אשתו מתשמיש
המטה, בין שהדירה סתם או שפירש יותר משבעה ימים⁵⁴, יקיימה שבעה
ימים⁵⁵ אולי יתחרט ויתיר נדרו, ולאחר שבעה⁵⁶ מיד אם עמד בנדרו⁵⁷, יוציא
ויתן כתובה אפילו הוא ספן שעונתו לששה חדשים, שאינו דומה למי שיש
לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו, כלומר כשהיא יושבת עמו בלא נדר אף
על פי שאין עכשיו זמן עונתה, דעתה נוחה שהיא מצפה שמא יבא בתוך
הזמן, אבל זו משהדירה הרי הוא כמי שאינה מצפה לבעל ומצטערת.

וכיצד הוא מדירה מתשמיש שיהא הנדר הל⁵⁸, כשאומר לה בלשון זה הנאת
תשמישך אסור עלי שאז הוא נאסר, שאין מאכילין את האדם דבר האסור
לו, אבל אם אמר הנאת תשמישך יאסר עלי⁵⁹ או נשבע שלא לשמשך, אפילו

⁵² ודע שיש מראשונים שכתבו דדוקא תנאי שינה לא מזדהר אינש משום דשינה בא מאליו וצריך הרבה זריזות
להסיר מעליו השינה כדאמרינן בגיטין [פר ע"א] אבל בשאר תנאים כשהתנאי הוא בקום עשה לא חיישינן
שיעבור על התנאי ריטב"א ונמק"י בפ"ב ע"ש. אבל תימא דהנמ" מדמה לה לעניינים אחרים להליכה ע"ש והו
וודאי בידו ואולי משום דאשה רדופה לילך לבית אביה כדאיתא ברפ"ח דפסחים ואף שאומר שם כאן ברדופה
כאן בשאינו רדופה ע"ש אך בסוגיא דכאן שמדירה מהנאה אם תלך לבית אביה ש"מ דרדופה היא ונשים
דעתן קלות ולכן מדמי הש"ס זל"ו ועכ"ז לא א"ש מה שמקשה מברייתא דכבר זו עלי אם אלך וכו' וגם הר"ן
לקמן עט: ד"ה אילימא לא ס"ל סברת הריטב"א והנמק"י ע"ש וגם דברי הר"ן שם צ"ע מהך סוגיא וכבר עמד
על קושיא זו הח"ס סי' רכ"ד בשם הגרע"א ועי"ש סק"ג שמישב בדוחק. ערוך השולחן יורה דעה סימן ריג סעיף
ט

⁵³ שו"ע ונו"כ יו"ד רלה א, אבהע"ז עו ט

⁵⁴ ואם פירש שבעה ימים עיין בלבוש אבהע"ז שם שדינו כנוכר, אך הטי"ז יו"ד שם א ושי"ך ד שאין צריך להוציא
כלל.

⁵⁵ משמע דאין חילוק דאפי' במדיר אותה בסוף עונה בחמר וגמל אפי' צריך להמתין ז' ימים יותר. והטעם
נראה כיון דילפינן מנדה דלפעמים הוא ג"כ בסוף עונתה וכן במדיר בסוף ימי נדתה ג"כ אין חילוק. הפלאה
קונט"א. ועיין בס' קרבן נתנאל פ' אף על פי אות ל"ג שכתב דלדידן דכל אשה בימי נדותה עד י"ב ימים יש
לנו לומר דאין כופין להוציא עד י"ב ימים וצ"ע לדינא ע"ש. פ"ת שם ז

⁵⁶ כיון דבלאו הכי מצינו שהאשה שוהה בימי נדותה ז' ימים בלא תשמיש. ט"ז יו"ד שם א

⁵⁷ שי"ך שם ג

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם רלד סז

⁵⁹ ויש לעיין באומר הנאת תשמישך כל הנשים שבעולם עלי, דעל קושית הר"ן נדרים סוף דף ט"ו [ד"ה והא]
אמאי אסור, נימא מצות לאו ליהנות ניתנו, תירץ הרשב"א בהידושיו [שם טו, ב ד"ה ואמר רב] כיון שאפשר
לו לקיים המצוה של פריה ורביה באשה אחרת, לא אמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו, ולמעמיה באסר כל

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

בפחות משיעור עונתו⁶⁰ אין נדרו חל שכבר הוא משועבד לה להיות לה פת בסלה, ואינו יכול להפקיע שיעובדה.

ואם נדר ברשותה⁶¹ הנדר חל ואסורה לו, אולם מותר לו להתייחד עמה מקל וחומר מגדה שהיא בכרת, ומכיון שמותרת לאחר זמן מותר להתייחד גם כאן יכול להיות מותר על ידי התרת הנדר⁶².

ח. תשמישי עליך כופין אותה ומשמשו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו

אמרה האשה לבעלה הנאת תשמישך עלי, חל הנדר שאף על גב שמשועבדת לו מכל מקום אין מאכילין את האדם דבר האסור לו, וצריכה הפרה. ואע"ג שהנאת התשמיש דבר שאין בו ממש הוא, ואין נדרים חלין אלא על דבר שיש בו ממש מתרצים דבריה לחומרא כאילו אמרה גופך להנאת תשמישך עלי⁶³.

אבל אמרה הנאת תשמישי עליך אינו צריך להפר, שהיא משועבדת לו. אולם יש להפר שמא יגרשנה, ותהא אסורה לו⁶⁴.

ט. שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור

הנשים יראה דאין צריך להפר. שוב ראיתי שהרשב"א עצמו (נדרים מ"ו ב' סוף ד"ה באומר הנאת תשמישך עלי סוף ד"ה ואמר רב) עשה מזה קושיא על דברי עצמו, והקשה דאם כן באסור עליו כל הנשים וזרע אין לו לא יחול הנדר. ועיין שם ברשב"א מה שכתב באשה שאסרה הנאתה על כל היהודים, דלא אמרינן דחל על הבעל בכולל, דדוקא בנדר על מצוה חל בכולל, אבל לא בשעבוד דהוי אוסרת דבר שאינה שלה. וצריך לעיין מאי סלקא דעתיה, ומאי כולל איכא הכא, הא על אחרים בלא זה אסורה, ועליהן חל רק על ידי דחל על בעלה, וכמו שכתבו בתוספות סוף נדרים [צ, ב ד"ה ותהא]. גליון מהרש"א שם יט

⁶⁰ הפלאה קונט"א אבהע"ז שם שם.

⁶¹ רמ"א ונו"כ שם רלד

⁶² באה"ט אבהע"ז שם טו

⁶³ דעת התוס', ודעת הרשב"א ודוקא באומרת גופך להנאת תשמישך עלי דאל"כ אין הנדר חל כיון שאין בו ממש כן, כן כתב בית יוסף בשם ריב"ש ומלשון הש"ע משמע להומרא כדעת התוס'. מ"ז שם נז ש"ך פא

⁶⁴ ש"ך שם פב והוא דעת הפרישה אכן אין כן דעת המ"ז לקמן ס"ק ס"ג ומחלק דדוקא במעשה ידיה לקמן סעיף ע"א יחול הנדר אם יגרשנה אבל בתשמיש אף אם יגרשנה לא חל הנדר כיון דלא חלה הנדר מהשתא ע"ש ועיין בספר בני אהובה פי"ד מהלכות אישות הלכה ו' מה שכתב בזה. פ"ת שם י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

שבועה חלה⁶⁵ אפילו על דבר שאין בו ממש, כיצד, כגון שנשבע שלא יישן או שלא ידבר, השבועה חלה אפילו מן התורה, והטעם בזה⁶⁶ שהשבועה חלה על גוף האדם שנשבע שאוסר על גופו לעשות דבר זה או שלא לעשות והגוף יש בו ממש, מה שאין כן בנדר שאוסר החפץ עליו, לכך צריך אותו דבר הנאסר להיות דבר שיש בו ממש לחול עליו.

י. קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר

כבר התבאר לעיל דף יג. שהאומר הקרבן⁶⁷ שאוכל לך בפת"ח, או שאמר העולה החטאת התודה השלמים שאוכל לך כולן בפת"ח, ה"א הידיעה, הרי זה אסור, שמשמען שזה יהא כקרבן, כלומר שמה שיאכל משלו יהיה אסור עליו כקרבן.

וכן אם אמר הקרבן העולה המנחה החטאת השלמים שאוכל לך בעיר"י תחת ה"א הרי זה גם כן מותר, שזה לא אמר כלום על מה שיאכל, אלא הוא כנשבע בחיי הקרבן שיאכל עמו, והחליף החי"ת בה"א כאילו אמר חי הקרבן חי העולה כו' שאוכל משלך ולא כלום הוא.

ואם אמר לקרבן לא אוכל בשב"א תחת הלמ"ד אסור, שכן פירושו לקרבן יהא אם אוכל לך, לפיכך לא אוכל משלך.

אבל אם אמר לקרבן לא אוכל לך בפת"ח, הרי זה מותר, שלא אמר כלום, שכך משמעות לשונו לא קרבן יהא מה שלא אוכל עמך, ועל מה שאוכל לא אמר כלום לא היתר ולא איסור⁶⁸. וכן אם אמר קרבן לא אוכל לך מותר, שכך אמר קרבן יהא מה שלא אוכל משלך, ומה שיאכל יהא מותר.

⁶⁵ שו"ע ונו"כ רל"ג

⁶⁶ ט"ז שם ג ש"ך שם טו

⁶⁷ לבוש יו"ד רד ב

⁶⁸ ואין אומרים אדרבה מדקאמר על מה שלא יאכל לא יהא קרבן ממילא שמעינן הא מה שיאכל יהא קרבן, זה לא אמרינן, שכן דרך בלשון בני אדם מה שלא אוכל יהא לי אסור, ורוצה לומר אבל מה שאוכל יהא מותר לבוש ובסערוך השולחן יורה דעה סימן רד סעיף כב כתב ולפ"ז תלוי בפלוגתא דהרי"ף והר"י שהביא בסוף ולהרי"ף שפסק דלא כר"מ באמת אסור וזה שלא ביאר הטור כאן משום דסמך אסוף דבריו כן כתבו מפרשי הטור ע"ש והדוחק מבואר ולענ"ד נראה דהטור ס"ל דבזה גם הרי"ף מודה ודווקא בלחולין שאוכל לך בפת"ח פסק הרי"ף כן דאין שם רק פעם אחת מכלל לאו וכו' והיינו שלא יהא חולין אלא קרבן מה שאוכל לך אבל בלקרבן לא אוכל לך דצ"ל שני פעמים מכלל לאו וכו' והיינו לא קרבן מה שלא אוכל אלא חולין ומה שאוכל

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

יהא קרבן ונשמע מכלל לאו פעם אחת מן לא קרבן על קרבן ופעם שנית מן לא אוכל על אוכל ובאמת בנמי לא מצינו להדיא דהחולקים על ר"מ אסרי במכלל לאו אלא בלחולין שאוכל לך בפ"ג [י ע"ב] אבל בלקרבן לא אוכל לך בפ"ב [טז ע"ב] מבואר שם כשאמר לא לקרבן דמותר ואינו מבואר שם להדיא דלהחולקים אסור ע"ש ולכן ס"ל להטור דבזה הכל מודים וראיה ברורה לזה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>